

De strijd tegen de kapvergunningen voor project Zuidasdok

Amsterdam en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hadden een mooi plan bedacht: alle weg- metro- en treinfrastructuur van het zuidelijk deel van de ring van Amsterdam moet ondergronds. Belangrijk argument daarbij is dat Buitenveldert meer een integraal deel van de stad moet worden; de barrière van de ring wordt geslecht. Maar toen bleek dat dit een onbetaalbaar idee was, bleef het plan voor alleen de ondertunneling van de wegen over en moest de trein en metro bovengronds blijven. Niks dus Buitenveldert betrekken bij de stad. Het argument van de wegencapaciteit kwam daarvoor in de plaats.

Begin 2017 wordt het project gegund aan een aannemerscombinatie van de bedrijven Heijmans, Fluor en Hochtief, die onder de naam Zuidplus VOF de klus zullen gaan klaren. Het projecttracé was bepaald en de MER (Milieu Effect Rapportage) was al in 2015 opgesteld. Eén van de problemen in het begin is dat het voorbestemde werkterrein langs de A10 ter hoogte van de Johan Huizingalaan, inmiddels door Amsterdam was vergeven aan Vattenvall voor een stadsverwarmingsinstallatie. Op het terrein komt een warmtebuffer voor opslag van 3.600 kubieke meter warm water. De buffer slaat warmte op wanneer de warmtevraag laag is en geeft deze af als het nodig is. Op dezelfde locatie komt ook een hulpwarmtecentrale (HWC) die extra warmte kan opwekken bij extreem koud weer.

Zuidplus moet dus op zoek naar een nieuw werkterrein en vindt er twee: werkterrein-1 tussen de Oude Haagseweg en de A4, in het verlengde van het eerder gebruikte werkterrein voor de Noord/Zuidlijn en werkterrein-2 aan het begin van het Jaagpad/Riekerweg. Deze terreinen liggen echter wel buiten het tracégebied van Zuidasdok. Voor deze twee werkterreinen zijn eind 2018 kapvergunningen aangevraagd. De aangevraagde vergunningen worden onderbouwd door rapporten die beschrijven dat de schade aan de natuur beperkt blijft. Met name wordt uitgebreid gerapporteerd over werkterrein-2, omdat dit werkterrein ligt in de hoofdgroenstructuur van Amsterdam.

Onze vereniging en tuinpark Ons Buiten vinden de kapvergunningen geen goed idee en dienen daar in december 2018 een bezwaarschrift tegen in. Tegelijk wordt een procedure gestart bij de voorzieningenrechter in Amsterdam om te voorkomen dat al tijdens het afhandelen van ons bezwaar de bomen gekapt zullen gaan worden. De voorzieningenrechter komt in februari 2019 tot de conclusie dat onze bezwaarprocedure weinig kans van slagen heeft en ziet geen aanleiding om een voorlopige voorziening te treffen. Met andere woorden. De bomen mogen worden gekapt ondanks ons ingediend bezwaar.

De uitspraak van de Gemeente Amsterdam op onze bezwaarschriften dateert van mei 2019. Ter ondersteuning van de uitspraak is er een ambtelijk advies uitgebracht aan de bestuurscommissie van stadsdeel Nieuw-West. Er vindt een hoorzitting plaats waarbij onze vereniging en tuinpark Ons Buiten hun bezwaren kunnen toelichten. Het ambtelijk advies citeert uit onder meer de ecologische quickscan van projectbureau Arcadis en uit een dendrologisch onderzoek om aan te tonen dat er een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden en dat onze bezwaren moeten worden afgewezen. In de uitspraak van de gemeente over onze bezwaarschriften zijn wel aanvullende eisen aan de kapvergunningen gesteld. Werkterrein-1 mag maximaal tien jaar bestaan en er moet geld worden gestort in het bomenfonds van Amsterdam. Werkterrein-2 mag maximaal zes jaar bestaan en het gebied moet worden herplant volgens een daarvoor opgesteld plan. We weten inmiddels dat deze termijnen bij de uitvoeren van het project Zuidasdok nooit gehaald zullen gaan worden.

De volgende stap is dat we samen met tuinpark Ons Buiten beroep aantekenen tegen de beslissing van de gemeente. De landsadvocaat Pels Rijcken (het bureau dat nu in opspraak is) wordt ingeschakeld en dient een verweerschrift in, december 2019. Ze benadrukken de zorgvuldige afweging, de tijdelijkheid van de vergunningen en herhalen de motivatie waarom de werkterreinen noodzakelijk zijn voor zowel parkeren als voor opslag en andere voorzieningen.

De rechtbank Amsterdam doet er vervolgens een jaar over (november 2020) om tot een uitspraak te komen. In een korte motivatie wordt benadrukt dat er geen alternatieven zijn en dat in beginsel nieuwe ontwikkelingen niet hoeven te worden meegenomen; feiten en omstandigheden op het moment van het bestreden besluiten zijn alleen van belang.

Tuinpark Ons Buiten wil niet verder procederen. Onze vereniging besluit om dat wel te doen, hoewel wij ook beseffen dat we erg weinig kans maken. Reden daarvoor is dat wij hiermee ook bereiken dat we bij een verdere invulling van de werkterreinen, als vereniging voldoende op de kaart zijn gezet om betrokken te worden bij de details van de inrichting van de werkterreinen. Het hoger beroep moesten we wel instellen zonder ondersteuning van een advocaat; we hebben helaas geen bestuurskundige advocaten in ons ledenbestand. Aanvullend onderzoek naar mogelijke argumenten om hoger beroep bij de Raad van State in te dienen, maakt duidelijk dat er wel degelijk kansen voor ons zijn. Immers, als we kunnen aantonen dat tijdens het behandelen van ons bezwaar door de gemeente, al duidelijk was dat er problemen waren bij het project Zuidasdok en dat alternatieve scenario's in onderzoek waren, dan kunnen we aanvoeren dat dat had moeten worden meegewogen bij de besluitvorming over de vergunningen.

In januari 2021 dienen wij onze 'Nadere gronden van hoger beroep' in. Wij hebben een viertal argumenten. 1. De vergunningen staan nog steeds op Zuidplus VOF en ze zijn niet overgedragen aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. 2. Ten onrechte betoogt de rechtbank Amsterdam dat de werkterreinen binnen het tracébesluit vallen. 3. De actuele ontwikkelingen met betrekking tot Zuidasdok hadden op moment van beoordelen van ons bezwaar meegewogen moeten worden – Dit is ons belangrijkste argument. 4. De vergunningen stellen maximale termijnen voor gebruik waaraan niet kan worden voldaan.

Om ons belangrijkste punt 3 te onderbouwen, vragen wij in een Wob-verzoek alle stukken op die betrekking hebben op de besluitvorming en onderzoeken naar aanpassingen van het project Zuidasdok. Als respons krijgen wij een paar honderd pagina's toegestuurd die voor ongeveer 90% zwart, groen en grijs zijn gelakt. Deze pagina's waren al eerder vrijgegeven naar aanleiding van een Wob-verzoek van dagblad De Telegraaf. Onze vraagstelling is echter anders en in een aanvullend Wob-verzoek vroegen we om alle weggelakte delen opnieuw te beoordelen en vragen we ook een aantal aanvullende documenten op. Het overleg hierover met de medewerkers van het gemeentelijk projectbureau Zuidasdok verliep overigens in goede sfeer, maar zij bepalen niet welke stukken toegestuurd mogen worden.

Inmiddels hadden we in april 2021 weer een gedegen verweerschrift van de landsadvocaat Pels Rijcken gekregen. We hoopten met de nieuwe gegevens, verkregen na ons aanvullend Wob-verzoek, het verweerschrift goed van repliek te kunnen dienen. We krijgen daarvoor de tijd tot 11 september. Twee weken voor die datum komen aanvullende documenten van de gemeente Amsterdam. De aanvullende documenten van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hebben we nog steeds niet ontvangen. Argument: We zijn op vakantie... Onze 'Aanvulling op onze Nadere gronden van hoger beroep' dienen we voor de einddatum in. Nu rest de Raad van State zitting op 24 september waar we een pleitnota zullen uitspreken en waar ze ons en de gemeente Amsterdam kunnen bevragen.

Op 24 september vindt de zitting bij de Raad van State plaats. Zowel schrijver van dit artikel, als de gemeente Amsterdam, houden een pleitrede waarna de voorzitter, Mr. Dr. A.J.C. de Moor -van Vucht, bijzonder hoogleraar Staats- en Bestuursrecht aan de Universiteit van Amsterdam, een aantal vragen stelt naar aanleiding van de eerder ingediende stukken. Nico Jansen vult aan, betreffende zaken die in het verleden hebben gespeeld. De voorzitter gaat uitvoeriger dan verwacht, in op de mogelijke alternatieven voor de werkterreinen. De termijn voor de uitspraak is zes weken, maar deze termijn kan worden verlengd met nog eens zes weken.

Na afloop hebben we nagesproken met de twee projectmedewerkers van Zuidasdok en we hebben gegevens uitgewisseld en afgesproken dat we betrokken zullen worden bij de inrichting van de werkterreinen als die toch mogen worden ingericht.

De conclusie of het zinvol is geweest om tot de Raad van State door te procederen is nu nog niet niet te trekken. In ieder geval hebben we als vereniging een duidelijk signaal naar Gemeente en Rijk afgegeven dat wij als partij een belangrijke rol zullen blijven spelen bij het inrichten en het beheer van De Oeverlanden.

De belangrijkste documenten van het hierboven beschreven proces staan gepubliceerd op onze website https://www.oeverlanden.nl/plannen/Beroep_tegen_kapvergunning_in_kader_Zuidasdok/. Als u graag ook één van de genoemde rapporten wilt inzien, dan kunt u die opvragen door een mail te sturen naar penningmeester@oeverlanden.nl.

Tom Koudstaal
30 september 2021